

Mr Nordenstreng, sillä jos olisi päässyt häiritsemään yksityiselämäni.

55-vuotias lääketieteen tohtori, psykologian professori, moninkertainen kunnia-tohtori eri maanosien yliopistoissa, viisasvaistoinen tutkija, 11-kertainen isoisan isä ja väsymätön veistelijä ottaa vastaan vastaan teräväsanaiseen tapansa silmää hyväntahtoisesti iskien. Vastikään sairaalasta taaloonsa Zürichin Küssnachtin kotiutunut maailmankuulu psykologi C. G. Jung näyttää helmikuisena iltapäivänä varsin pirteältä. Tanakka, lähes kahden metrin pituinen vanhus vaikuttaa poikkeuksellisen elinvoimaiselta vaaleassa puvussaan; hänen äänensä on ilmeikäs ja kasvoille kevyesti leviävät eleet tavallista voimakkaammat, mutta liikkeiden kömpelyys kertoo syvästi elettyjen ikävuosien lukuisuudesta ja taannoittain sattuneista sydänkohkauksista.

— Suomessa teitä tunnetaan aika vähän — lukuun ottamatta sitä, että melkein jokainen tuntee luomuksenne »kompleksi».

— Niin, elämäni suurin pettymys on ollut, etteivät ihmiset ymmärrä, mitä olen tahtonut sanoa. He ovat kai niin yksinkertaisia. Kyllähän he tietävät, mitä on kompleksi, introvertti, ekstrovertti, heillä on käsitys ideastani, etteivät tunne ja ajattelu yleensä viihdy samassa päässä, mutta toista on asioiden syvämpi ymmärtäminen. Pinnakkaisina muutanoina tuollaiset asiat menevät kansaan, vaikka jokainen professori sanoisi, että se kaikki on hölynpölyä!

Jung puhelee ryppyiset kasvot veikeässä virnistyksessä ja täyttää rakkaan piippunsa istahdetuamme työhuoneen ikkunan eteen syviin nojatuoleihin. Hän pudottaa palavan tulitikun tuhkakuppiin, jonka viireissä on pino papereita. Kiirehdin puhaltamaan sammuksiin tuon tikun. Mutta silloin kuuluu tiukka ääni:

— Ei! Antakaa asioiden palaa! Älkää ajatelko, että jotain saattaisi tapahtua; luottakaa kehitykseen hätäilemättä liikoja. Tämä oli teille testi, jonka avulla pääsin näkemään käyttäytymistänne ja asenteitanne.

Hämääntynyt haastattelija vetää esille kirjan Nykyhetki ja tulevaisuus, jonka suomenkielistä nimeä tekijä itse ryhtyy taavaamaan. Kiinnostuneena Jung silmäilee tätä terävää kirjastaan, joka on hänen ainoa suo-

mennettu teoksensa. Sitten hän taas »laskeutuu testiaan palliltaan» ymmärtäväisen keskustelukumppanin tasolle ja ryhtyy kertoilemaan kirjansa taustasta.

— Kaikki mitä tässä ja kolmessakymmenessä muussa kirjassani olen sanonut, on kokemuksen minulle osoittamaa. Tänä 'edistyksen' aikana ihminen kärsii ja pelkää, yksilö on massan kahleissa. Luontaisen kehityksemme edellytykset ovat kasvaneet kiero. Olen keskustellut näistä asioista lukemattomien potilaitteni kanssa — ja minkä kerroin heille, sen voin yhtä hyvin sanoa koko maailmalle, koska jokainen on jäsen tässä ajassa. Itse asiassa on hämmästyttävää, että kaikkialla maailmassa ponnistellaan syvimmin otettuna samojen ongelmien kanssa. Tässä on kirja kiinalaisesta Zen-filosofiasta — ihmeekseni huomasin, että tämä vanha kiinalainen kirjoittaja askartele juuri samojen kysymysten parissa kuin minä.

Jungin kehittämässä »analyytisessä psykologiassa» kollektiivikäsitteellä onkin keskeinen asema. Hänen käsityksensä mukaan ihmissielu on kuin jäävuori: Vain huippu on näkyvässä, ihmisen itsensä tiedostettavissa, ja suurin osa piilee syvyyksissä ilman että olemme siitä tietoisia. Olemme kuin vuoria, joilla on yhteinen perusta. Kollektiivisen tiedottoman avulla on ymmärrettävissä, miten samanlaiset henkien kuvat, myytit ja rituaalit voivat esiintyä niin Australian villiheimoilla kuin Grönlannin eskimoilla. Aivan viime aikoina Jung on kehittänyt edelleen kollektiivioppiaan — nyt lähtökohtana parapsykologiset ilmiöt. Kehittämänsä »synkronismi-idean» turvin hän on yrittänyt etsiä ratkaisua mm. siihen, miten sama oivallus on voitu tehdä eri paikoissa toisistaan tietämättä juuri samalla hetkellä.

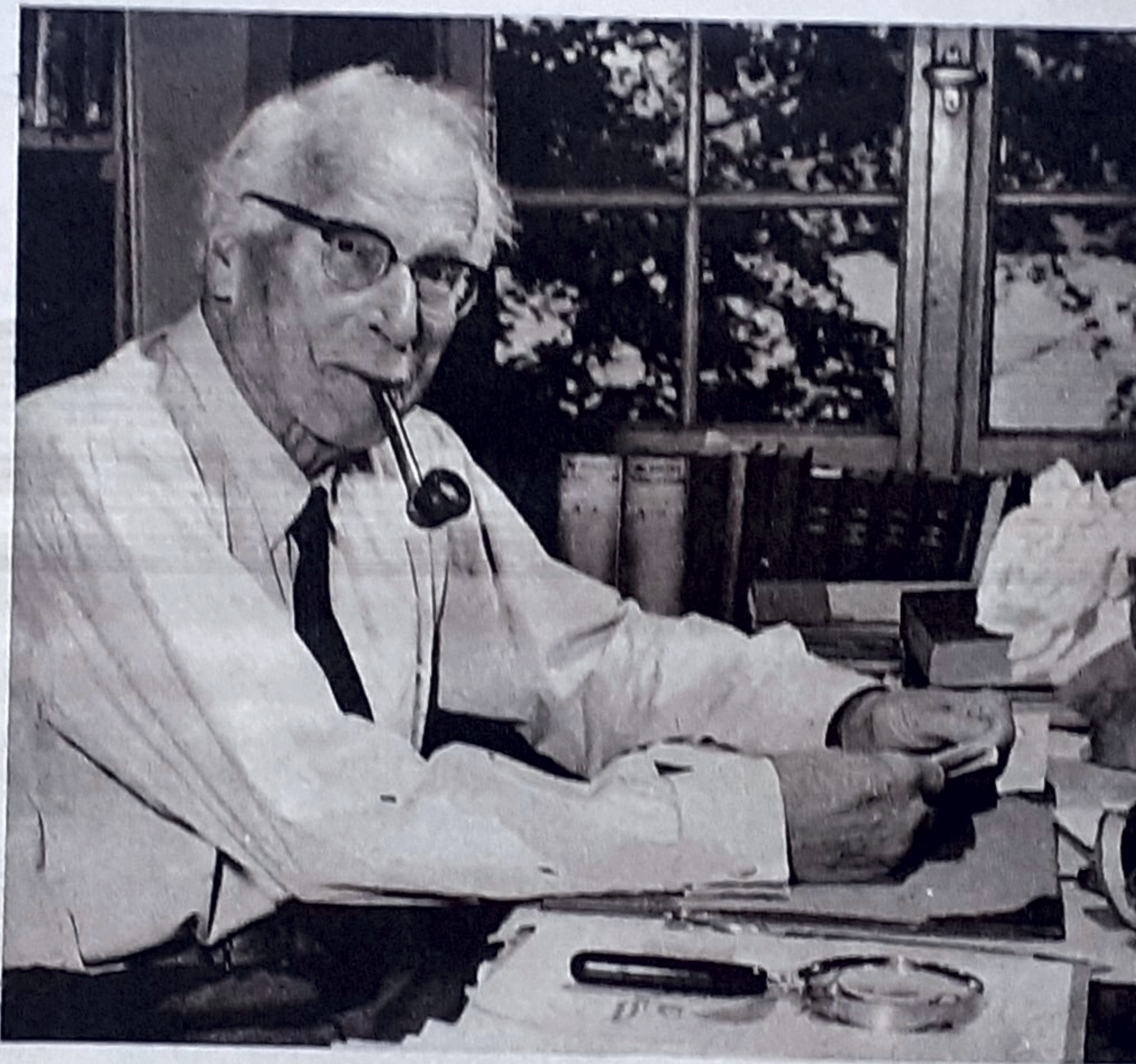
On siis varsin hyvin perusteltu se kysymys, jonka innostunut profeetta poikamaisesti esittää sormi ojennettuna otsaani kohti:

— Luuletteko, että teidän aivonne toimivat olennaisesti eri tavoin kuin mitkään muut aivot maailmassa? Sellainen ajatus on hölynpölyä. Sama prosessi, joka tapahtuu neekerin aivoissa, tapahtuu myös meissä!

Mutta tämän kollektiivisen näkemys yläpuolelle Jung asettaa itsestään tietoisesta yksilöllisyyden, eikä hän sen merkitystä väsy korostamasta. Monipuolisesti kehitetty tietoinen sielunelämä on yksilöllisyyden perusta, ja vain

Sveitsistä saapunut tieto kertoi, että Carl Gustav Jung, maailmankuulu psykologi ja ajattelija oli kuollut vain runsas kuukausi ennen 86:nnetta syntymäpäiväänsä. C. G. Jung, kuulun Freudin kapinallinen oppilas, tunnetaan merkittävänä psykologian kehittäjänä, idän uskontojen, luonnonkansojen ja nykyihmisen ongelmien tutkijana sekä värikkäänä persoonallisuutena, jolta on totuttu saamaan teräviä huomioita yhtä hyvin kommunismista kuin lentävistä lautasista. Kaarle Nordenstreng kertoo tässä Jungin ajatuksista ja käynnistään tämän aikamme huomattavimpiin kuuluvan ajattelijan luona.

KOMPLEKSIEN PROFEETTA

sen varaan voi rakentaa jotain inhimillistä ja omaperäistä, mikä puolestaan ilmeisesti on elämämme tarkoituksen painavimpia puolia.

— Yksilöllisyyttä olen korostanut yksinkertaisesti siksi, että jos yksilö ei tee jotain, niin mitään ei tapahdu. Mikäli jotain on saatava aikaan, se voi tapahtua vain yksilön avulla — ei joukon. Joukot ovat nykyisin suosiossa, koska se on halvinta: Sinun ei tarvitse tehdä mitään, sillä he tekevät sen! Massassa olette turvassa. — Mutta meidän aikanamme jokaiselta kysytään. Eilen ota yksilöllisyyttäni vakavasti, en kykene täyttämään elämän velvoituksia.

— Asiat ovat nykyisin siis melko huonolla tolalla?

— Tavallaan — edellytykset oikeaan ja terveeseen ovat silti

tallella. Kaikkihan riippuu siitä, mihin suuntaan edellytyksiämme kehitämme. Terveys vaatii yleensä paljon; siksi meidän on oltava kestäviä, yksilöitä. Helppoa on saarnata muille, mutta saarnata itselleen — sangen epämukavaa! Pahinta on, että sana, ajatustemme kantaja, on nykyisin joutumassa vaaravyöhykkeeseen: Toisaalta se on alennettu kaikkivoivaksi iskusanaksi — se on varattu nykypäivän magialla, ja toisaalta se näyttää pinnallistuvan. Ihmiset puhuvat sanoja, jotka ovat tyhjiä, koska niiden takana ei ole tekoja.

— Talonne ulko-oven päällä on latinaksi kirjoitettuna lause: »Kutsuitpa häntä tai et — Jumala on aina läsnä.» Tehän kuulutte siihen tiedemiesten vähemmistöön, joka julkisesti puolustaa uskontoa.

— Ette voi paeta uskontoa! Se kuuluu meihin yhtä varmasti kuin vatsalaukku. Joka ei tätä tunnusta, pettää itseään. Puhtaasti teieteellisesti katsoen uskonnollinen vakaumus on korvaamaton mielenterveydellinen tekijä. Aikamme pyrkii väheksymään kaikkea »epätodellista», mutta samalla unohdetaan, että koko psyykinen olentomme on vain abstraktinen käsite — siis mitä 'epätodellisin' ilmiö. Sielulliset asiat ovat kuitenkin tosia — riippumatta siitä, voidaanko niille osoittaa vastaavaa nivotapahtumista. Asia on jopa niin, että sielullinen vamma on ruumiillisen syy — eikä päinvastoin, kuten yleensä luullaan!

Jung on näillä mielipiteillään tuonut merkittävää henkisyyttä psykologiseen tieteeseen. Ensimmäisestä oppi-isästään, Sigmund Freudista poiketen hän näkee ihmisen viettipohjan monipuolisena: vaistoja ei ole vain »biologisia» vaan myös henkisiä, kuten esteettisyys ja uskonnollisuus.

Palaamme tämän päivän maailmaan.

— Avaruusmatkailu — kuvastaa vain ihmisen luontaista kiinnostusta ulkomaailmaan. Mutta, katsokaas, kun ihminen asetetaan vain poliittisten arvojen sävyttämän teknillisen kehityksen väliseksi ja kun unohdetaan oman itsensä vaaliminen ja kehittäminen, niin silloin on nähdäkseni typerää lennellä kuuhun ja ryhtyä siellä omaa sielunsa peilailemaan — kun sen voisi tehdä omassa sängyssäänkin! Ihmistä ei auta, vaikka hän pääsis tähtiin, ellei hän itse käsittele oikein itseänsä — ja sen hän voi kai tehdä vallan mainiosti tällä Telluksellamme.

Runsaan tunnin kestänyt keskustelumme on päättynyt. Jung suostuu valokuvattavaksi, mutta

epäilee, että valoa on liian vähän, kun minulla ei ole mukana salamalaitetta. Sanon kuitenkin suosivani luonnonvaloa, koska se antaa syvyyttä, osoittaakseni profeetan oppien saavuttaneen vastakaikua. Hän ilmeisesti ymmärsi tarkoitukseni, koska päästi tartuttavan, kihertävän naurunsa — ja tunnollisesti asettui pyytämäni asentoon. Sitten hän kirjoitti omalla täytekyntälään nimensä kirjaan Gegenwart und Zukunft ja ojensi sen minulle. Minä puolestani annoin muistoksi käynnistäni pienen suomalaisen tuomaanristin. Jung katseli sitä pitkään valoa vasten — idän uskontoja syvällisesti tutkinut vanhus näki siinä kai jotain mystillistä, sellaista, mikä johtaa kollektiivisen tiedottoman syvyyksiin. Painokkaasti hän toteaa: »Se on erittäin kaunis; tulen säilyttämään sitä aarteena.»

Hyvästeltyämme Jung istahdtaa takaisin nojatuoliinsa ikkunan ääreen ja nostaa polvilleen tarjottimen, jonka päällä hän ryhtyy pienikokoisilla korteilla pelaamaan pasianssia.

Aurinko vajoaa juuri Zürichin järven taakse, ja verenpunaista valoa tulvii ikkunasta sisään. Vitivalkoinen tukka vivahtaa keltaiselle, mutta tuuheiden kulkumarvojen varjossa pienet vihreät silmät säilyttävät pysähdyttävän älykkään valonsa. Puntertavat säteet pyyhkivät huumorintajuisia kasvoja, joiden tuhannet rypyt ovat kuin inhimillisen elämyksen moninaisuutta.

Siinä istuu Viisauden tutkija, oikean elämäntaidon etsijä. Hän ymmärtää ja kunnioittaa elämää, uskoo sen olevan muutakin kuin palanen kahden tyhjyyden välillä. Hän on nähnyt, että siihen kätkeyty paljon meiltä salattua.

Hän on nähnyt syvemmälle kuin hänen aikalaisensa.

Kaarle Nordenstreng

SUOMEN
KUVALEHTI

N:o 25 1961

HELSINGISSÄ

KESÄKUUN 24. p:nä